

muzeum
náchodská

STREET
ART

➤ Umělec nebo vandal?

Slovník definuje aerosol jako heterogenní směs malých pevných nebo kapalných částic v plynu. Když byl v roce 1926 v Oslu Ericu Rotheimovi udělen patent na první aerosolový sprej, jen těžko mohl jeho vynálezce tušit, co z jeho díla vznikne.

Ponětí o tom neměl možná ani muž, jenž se svým dílem započal o čtyřicet let později v New Yorku. Muž, který se považuje za praotce graffiti tak, jak ho známe dnes: poštovní doručovatel s již legendárním pseudonymem TAKI 183. Tím, že začal na domech zanechávat svůj podpis, pomohl stvořit základní kámen graffiti, který je jeho nedílnou – nicméně v dnešní době rovněž čím dál hůře pochopenou – součástí.

Z jednoduchých podpisů se postupem času vyvíjela stále propracovanější podoba písma: větší, komplikovanější, složitější a barevnější. Snaha o tvorbu stále kvalitnějších děl měla za následek vznik prvních firem vyrábějících spreje navržené přímo pro graffiti, splňující požadavky jeho tvůrců. Jakožto výtvarný svět zrozený v ilegalitě a mimo systém nepodléhá graffiti žádným pevně daným pravidlům. Proto se stalo jedním z neprogresivnějších výtvarných stylů moderní doby. I v dnešní době, v on-line prostředí, kde anonymita téměř neexistuje, si stále drží status undergroundové komunity. Pro lidi mimo ni je téměř nemožné poznat její zákonitosti a plně pochopit, proč její členové riskují zatčení, často i život, jen proto, aby mohli někde zvěčnit své jméno.

Možná právě z toho důvodu ve většinové společnosti více zapustila

kořeny odnož, která z graffiti vznikla a jíž říkáme street art. Pod tímto názvem se dnes již skryje téměř jakákoli intervence ve veřejném prostoru vytvořená v ilegalitě. Můžou to být samolepky, plakáty nebo různé prostorové objekty zakomponované do prostředí ulice. Nejvýraznějším reprezentantem tohoto stylu jsou ale nejspíš obrazy nasprejované přes šablony, a to především díky jejich asi nejznámějšímu autorovi, jímž je britský umělec tvořící pod pseudonymem Banksy. Společným jmenovatelem street artu jsou často politicky nebo jinak aktivisticky laděná témata. Tím, že používá hesel a symbolů, se stal – oproti graffiti, jež je založeno na písmu pro netrénované oko často nečitelně deformovaném a plném skrytých významů – stylem mnohem snadněji uchopitelným, je rovněž lépe přijímán či přes své časté balancování na prahu nelegálnosti alespoň dobře tolerován.

Tento fakt bývá ze strany graffiti scény lidem, kteří street art dělají, zazlíván s tím, že už postrádá tu pravou „příchuť zakázaného“ a riziko. Ke konfliktu mezi těmito dvěma tábory nepřispívá ani čím dál častější používání streetartových prvků v reklamách, což v podstatě přesouvá street art mezi zákonné, povolené aktivity a dává dokonce vzniknout jeho komerční odnoži zvané mural art. Ten nejčastěji zahrnuje velké barevné malby na stěnách domů – mnohdy sahající od země až po střechu – obdivované nespočtem lidí aniž by tušili, že ta „nevhledná čmáranice“ hned vedle to všechno odstartovala.

Jakub Truhlář

➤ Jak to všechno začalo

Graffiti mě přitahovalo už jako malého kluka. Líbilo se mi tím, jak bylo nové, neotřelé. Něco úplně jiného, co člověk jinde než na zdi vidět nemohl. Barevné, klikaté nápisy, jež jsem nebyl schopen rozluštit, a přesto jsem od nich jen stěží dokázal odtrhnout svůj zrak.

Postupem času jsem tyto nápisy na místech, kudy jsem chodil, vídal stále častěji. Od pouhého pozorování a nevyhnutně se na povrch deroucího otazníku, co to, nač se dívám, vlastně je zač, se začaly odvíjet nezodpovězené otázky další: Jak se takové nápisy vytváří? Kdo jsou ti, kteří je píšou? Čím více otázek, tím méně odpovědí, neboť nalézt je znamenalo znát někoho, kdo se graffiti aktivně zabývá. Takového luxusu se mi bohužel nedostávalo, a tak jsem si musel poradit jinak. Pomohl téměř „všemocný“ internet. Ruku v ruce s tím, jak mi poodhaloval neprodyšnou rouškou zahalené tajemství, ve mně klíčila touha to taky vyzkoušet. Vše začalo perem a papírem, nezbytné bylo rovněž vymyslet vlastní pseudonym. Pak přišlo dlouhé období neustálého vymýšlení a zkoušení, jak docílit vytvarování jednotlivých písmen do co nejhezčí podoby, až jednoho dne nastal okamžik, kdy mi kamarád sdělil, že má k dispozici potřebné barvy, takže můžeme vyrazit do terénu a své představy zhmotnit.

Po prvních tazích sprejem se ukázalo nad slunce jasné, že celá záležitost není zdaleka tak snadná, jak by se na první pohled mohlo zdát, a výsledek ani z tehdejšího pohledu nebyl nijak valný. Zápal pro věc však téměř neznal mezí, a tak umožnil vzniknout dalším a dalším „dílkům“. Všechno vypadalo, že se nacházíme na dobré cestě, ale když se

dnes ohlédnu za sebe, musím si kriticky přiznat, že s dobrou cestou to mělo jen pramálo společného. Nadšení je jedna věc, znalost pravidel druhá, a tak fakticky nevyhnutný střet se zákonem na sebe nenechal dlouho čekat.

Po těchto ne zrovna příjemných zážitcích jsem s ilegální tvorbou sice přestal, avšak touha věnovat se graffiti zůstala. Říká se, že všechno zlé je pro něco dobré. Mně zlé umožnilo více času a energie věnovat něčemu, co mě během studia graffiti nezanedbatelnou měrou oslovilo: street artu. Nejvíce mě přitahovaly obrazy vznikající stříkáním sprejem přes šablony. Motivace byla stejná: touha zjistit, jak se takové obrazy vytváří. Nebylo nikoho, kdo by mi mohl ono tajemství objasnit, žádný návod jsem neměl k dispozici. Byl jsem však poháněn stejným nadšením jako u poznávání graffiti. Začala dlouhá a trnitá cesta, kdy jsem metodou „pokus-omyl“ od jednoduchých až po stále složitější jednobarevné siluety pronikal do možností a tajů, jež tato technika skýtá. Jednobarevné věci ale mají své limity, zatímco obrazy na fotkách a ve videích byly tvořeny vícero barvami. Jak toho dosáhnout? V čem je ten trik?

Také na tuto zapeklitost jsem časem sám přišel, a tak se stále přibývajícím vědomostmi rostla i moje láska k této technice. Dnes si již mohu s čistým svědomím dovolit říct, že o tvorbě danou technikou vím hodně. Díky skutečnosti, že moje cesta k cíli byla trnitá, dlážděná nejednou nezdary, si svých vědomostí vážím o to víc. A kdo ví, kam až mě moje cesta zavede? Jisté je to, že se po ní hodlám ubírat, co nejdál to půjde. Nepřestávejte tvořit!

Krátce z muzea

Velice kladný ohlas u veřejnosti zaznamenala letní výstava Kdo si hraje, nezlobí, kterou zatím během necelých tří měsíců zhlédlo přes patnáct set návštěvníků. Výstavní síň v Náchodě zaplnila především produkce náchodského Kovodružstva a jeho nástupnických firem Kovap a Kaden. Zaujaly tradiční mechanické a plechové hračky dřívější i současné výroby. Návštěvníci si kromě tradiční prohlídky mohli vybrané hračky také vyzkoušet.

Od 1. září 2021 mají návštěvníci Státního zámku v Náchodě možnost prohlédnout si zdarma expozice a výstavy jedné ze tří poboček Muzea Náchodska podle vlastního výběru – v Náchodě, Hronově nebo Polici nad Metují. Stačí jim k tomu vstupenka zakoupená na některý z prohlídkových okruhů zámku, ke které dostanou na zámecké pokladně i leták s informacemi a seznamem poboček muzea, včetně jejich otevírací doby a přesné adresy. Odevzdáním vstupenky ze zámku na vybrané pobočce muzea si návštěvníci mohou užít prohlídku benediktinského kláštera, staré roubené školy, Jiráskova rodného domku nebo stálé expozice věnované dějinám Náchoda a Náchodska. Akce platí na pobočkách Muzea Náchodska v Náchodě do 31. prosince 2021, v Hronově a Polici nad Metují pak do 31. října letošního roku.

Po ložském úspěchu speciálních nočních komentovaných prohlídek benediktinského kláštera a kostela Nanebevzetí Panny Marie v Polici nad Metují se zájemci opět mohli vydat pod rouškou tmy

prozkoumávat tyto prostory spolu s muzejním historikem Mgr. Janem Tůmou. Během letního období jsme připravili čtyři termíny, jejichž kapacita byla vždy plně obsazena.

Dlouho předtím, než v objektu K-S 14 v Králíkách vzniklo muzeum, pracovníci náchodského muzea demontovali z tohoto objektu části vzduchotechniky, fragmenty těsnící koule a dvoudílné pancéřové desky kanónu proti útočné vozbě. Získané exponáty byly vystaveny v tvrzi Dobrošov, ale i zapůjčeny dalším subjektům. V současnosti jsou zmíněné předměty zpět v králickém muzeu – Pěchotním srubu K-S 14 „U Cihelny“, odkud pocházejí a se kterým Muzeum Náchodska dlouhodobě spolupracuje. Aby ani návštěvníci Dobrošova a jeho nově budované expozice nebyli ochuzeni, získali jsme od našich partnerů z Králík výměnou cenné archiválie – torzo podacího protokolu z roku 1895 spolu se seznamy osob povinných vojenskou službou za léta 1897 a 1898 z Náchoda-Bělovsí, k tomu pak střílnovou vložku pro lehký kulomet do zvonu.

Po hojně navštívené vernisáži byla od 3. září 2021 v Broučkově domě čp. 18 na Masarykově náměstí v Náchodě otevřena výstava věnovaná tvorbě náchodského výtvarníka Jaroslava Jošta, jejímž cílem je připomenout nedožitě sedmdesátiny této výrazné osobnosti místního kulturního dění. K vidění jsou nejen gobelíny, ale také loutky, kulisy a jejich návrhy, které J. Jošt vytvořil pro náchodskou loutkovou divadelní scénu. Výstava potrvá do 24. října 2021.

3x 1001

SHAKE WELL
BLK400-9105

SHAKE WELL
BLK400-9105
White

SHAKE WELL

SHAKE WELL
Code: red

SHAKE WELL

SHAKE WELL
BLK400-TR5000
True Cyan

➤ Street art v muzeu

Na první pohled by mohla při myšlence kombinace street artu a muzea vyvstat otázka, jak jdou tyto dvě věci dohromady. Odpověď na tuto otázku se váže k festivalu Jiráskův Hronov. Na minulém ročníku jsem se dozvěděl o programu Muzea Náchodska, v němž každý rok dostane mladý umělec šanci vystavovat svá díla na výstavě v Jiráskově divadle, kterou mu muzeum pomůže zrealizovat.

Možnost samostatné výstavy v důstojných prostorách byla lákavá. Neváhal jsem proto ani chvíli a ukázky svých děl zaslal do muzea. Díla se líbila, a tak jeho ředitel souhlasil s mou účastí na příštím ročníku. Při osobní schůzce jsme potom dohodli podobu výstavy a doprovodný program, který by na ni navazoval právě během Jiráskova Hronova. Z této schůzky však vzešla i další zajímavá spolupráce: zakázka na výzdobu dveří obrazárny a kanceláří pracovníků muzea. Pro výzdobu byly vybrány celkem patery dveře a na každé z nich jsem pak vytvořil speciální design korespondující s místností, do níž vedou. Tvorbu přijela zdokumentovat ve své reportáži i Jana Házová z Českého rozhlasu Hradec Králové. Její reportáž popisující proces vzniku zakázky a myšlenky za těmito obrazy byla mým prvním osobním setkáním s médii. Ke konci roku 2020, kdy jsem dokončoval poslední část zakázky, se přede mnou otevřela možnost ještě užšího propojení s muzeem, protože shánělo vystaváře. Kreativní povaha této pozice se mi zalíbila a já se stal s přelomem roku v muzeu novou posilou.

Termín mé výstavy naštěstí už téměř nebyl zasažen omezeními spojenými s pandemií covid-19, takže mohla být

zahájena vernisáží, která je dle mého názoru vždy výbornou příležitostí pro diváky setkat se s autorem a sdělit mu své dojmy. Jelikož se výstava konala v Jiráskově divadle, vytvořil jsem pro ni několik děl s odkazy na Jiráskovu tvorbu, které jsou více či méně skryté, čímž dávají divákovi možnost se zastavit a pokusit se je najít. Mimo vernisáž, na které bylo publikum složeno výhradně z dospělých, se na moji výstavu v rámci komentovaných prohlídek přišli podívat i žáci základní a střední školy. Rozdíl v publiku byly znát hlavně v rozluštění oněch skrytých odkazů. Kde se některým nepodařilo odhalit všechny odkazy na literární tvorbu, se naopak podařilo odhalit perličku, o které jsem byl přesvědčen, že zůstane utajena.

Během konání festivalu jsem jako doprovodný program zvolil workshop, při kterém si zájemci mohli zkusit techniku tvorby přes šablony, kterou používám, a nahlédnout tak do jinak nepřístupného zákulisí. Workshop navštívilo bezmála šedesát lidí různých věkových skupin od dětí, přes teenagery až po dospělé. Valná většina z nich byla překvapena, jak složité je jen stlačit trysku spreje tak, aby barva stříkala tam, kam má, nestékala a zároveň dostatečně kryla. Zdánlivě jednoduchá věc – přestříkat motiv přes šablonu – se náhle ukázala obtížnější, než se zprvu zdálo. Mnohokrát jsem se v minulosti setkal s reakcemi nepřiznivými mým obrazům významnější hodnotu. Možná, že i díky této zkušenosti přestanou alespoň někteří nahlížet na lidi tvořící pomocí sprejů jen jako na vandaly a stanou se pro ně tvůrci, kteří ovládají svoje řemeslo.

Jakub Truhlář

Bez Klobouku.

BOSS?

Muzeum Náchodska 2021

Broučkův dům – stálá expozice

Masarykovo náměstí 18, 547 01 Náchod

Otevírací doba: leden–březen: pátek–neděle 9.00–12.00, 13.00–17.00 (možnost telefonického objednání i na jiný den) duben–prosinec: úterý–neděle 9.00–12.00, 13.00–17.00; o letních prázdninách otevřeno také v pondělí

Výstavy: **Mnoho tváří Jaroslava Jošta** – výstava k nedožitým 70. narozeninám náchodského umělce (3. IX.–24. X.); **Výstava sbírkového oddělení – nové přrůstky v muzeu** (5. XI. 2021–9. I. 2022)

Výstavní síň Náchod

Tyršova ulice 247, 547 01 Náchod

Otevírací doba v době výstav: úterý–neděle: 9.00–12.00, 13.00–17.00; o letních prázdninách otevřeno také v pondělí

Výstavy: **Kdo si hraje, nezlobí** (4. VI.–26. IX.), výstava hraček se zaměřením na výrobky Kovodružstva Náchod a jeho nástupců Kovapu a Kadenu; **Náchodský fotografický podzim** (8. X.–7. XI.), vernisáž 7. X. v 16.00; **Těšíme se na Vánoce** (26. XI. 2021–16. I. 2022), vernisáž 25. XI. 2021 v 17.00

Stará radnice – ředitelství muzea

Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod

Akce: **Mezinárodní den archeologie** (16. X. 2021), vstup zdarma; **Vánoční dílna** (27. XI. 2021), vstup zpoplatněn; Každá první středa v měsíci **Muzejní sedánek** (besedy na rozličná témata), přednášková místnost, vstup volný

Pevnost Dobrošov

Dobrošov u Náchoda, 549 21 Česká Čermná

Z důvodu rekonstrukce uzavřeno – předpokládané otevření na jaře roku 2022

Jiráskovo divadlo a museum

Náměstí Čs. armády 500, 549 31 Hronov

Otevírací doba: museum je otevřeno po dobu konání výstav: úterý–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, v rámci prohlídek divadla a na objednání

Jiráskův rodný domek

Jiráskova ulice 90, 549 31 Hronov

Otevírací doba: duben–květen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, červen–září: úterý–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00; o letních prázdninách otevřeno také v pondělí; říjen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00

Výstava: **Ilustrace k ruskému vydání Starých pověstí českých z roku 1991** (červenec–září)

Akce: **Vánoce v Jiráskově rodném domku**

Klášter Police nad Metují

Komenského náměstí 1, 549 54 Police nad Metují

Otevírací doba: květen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, červen–září: úterý–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00; o letních prázdninách otevřeno také v pondělí; říjen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, mimo otevírací dobu je možné prohlídku telefonicky objednat

Výstava: **Broumovské barokní kostely – autorská výstava Zdeňka Odlá** (7. V.–31. X.)

Akce: **Adventní trh** – trh produktů regionálních výrobců na nádvoří kláštera (prosinec)

Stará škola Dřevěnka

Hvězdecká ulice 15, 549 54 Police nad Metují

Otevírací doba: květen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, červen–září: úterý–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, říjen: pátek–neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00, mimo otevírací dobu je možné prohlídku telefonicky objednat

Výstavy: **Historická dámská móda v Dřevěnce** (1. IX.–31. X.); **Obchůzkové postavy** (19. XI. 2021–9. I. 2022); Pravidelný cyklus kulturních akcí – více informací na webu muzea

Náchodské muzejní noviny 2 | 2021

Registrováno MK ČR pod číslem E 21910

Vydává: Muzeum Náchodska, Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod,

tel. +420 491 423 248, e-mail: info@muzeumnachodska.cz, www.muzeumnachodska.cz

Muzeum Náchodska je příspěvkovou organizací zřizovanou Královéhradeckým krajem

Editoři: Jakub Truhlář, Andrea Kösslerová, Sixtus Bolom-Kotari

Grafický design: Kateřina Kesslerová

ZDARMA

